

Knud Jespersen (DKP):

Jeg vil gerne takke for den sidste betragtning. Jeg synes, det er godt, vi er enige om, at der er et problem, og at dette problem skal løses. Jeg er også bange for, at vi ikke bliver helt enige om, hvordan det skal løses, men det er en anden sag. Må jeg opfatte ministerens bemærkninger sådan, at regeringen er indstillet på at forhindre, at almindelige mennesker i denne situation bringes i armod, fordi de får en boligudgift, som de ikke kan betale, og forhindre, at de tvinges ind på det såkaldt sorte marked?

Jeg har ikke sagt, at der kun er én løsning, og at det skulle være et tinglysningsloft. Det kunne man gøre midlertidigt. Den løsning, jeg bedst kunne forestille mig — og her er ministeren og jeg sikkert drøende uenige — var, at man simpelt hen forbød enhver form for privat eje af jord og sikrede, at jorden blev lejet og brugt, så alle kunne få adgang til den, og sådan at den blev spekulationsfri. Jeg synes, at det er det afgørende, fordi spekuleringen hæver priserne på boligerne, og det er også spekulatio- nen, der sammen med inflationen er med til at undergrave hele den økonomiske udvikling. Det betyder, at alle, der ikke har fast ejendom — og det er de fleste — uafbrudt rystes af disse økonomiske kriser.

Jeg ved ikke, om ministeren har tanker om at tale med Nationalbanken om midlertidige støtteopkøb — det er ikke et forslag, det er et spørgsmål — indtil man har en klaring på hele denne side af sagen. Jeg synes, det er meget væsentligt, at vi bliver enige om, at dette spørgsmål må finde sin løsning i det store befolkningsflertals interesse.

Økonomiministeren (Nyboe Andersen):

Regeringen har ingen planer om at opfordre Nationalbanken til at foretage støtteopkøb af obligationer. Noget sådant ville betyde, at kreditudvidelsen her i landet ville antage et omfang, som ville gøre det yderligere vanskeligt i nogen måde at styre den inflatoriske udvikling, vi er inde i.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om styrelsen af kommunernes sko-

levæsen og af virksomhed efter lov om fritidsundervisning m. v. [af Ritt Bjerregaard m. fl.].

(Lovforslaget nr. 99) findes i tillæg A. sp. 1735, fremsættelsen i tidenden sp. 2282).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Undervisningsministeren (Tove Nielsen):

Det forslag til ændring af skolestyrelsesloven af 9. februar 1970, som er fremsat af medlemmer af den socialdemokratiske folketingsgruppe, er, sådan som det også fremgår af fremsættelsestalen, identisk med et forslag, som blev udarbejdet i den forrige regerings tid. Det er begrundelsen for, at forslaget nu er fremsat af forslagsstillerne, men da der jo nu er tale om et privat lovforslag og ikke tale om et lovforslag fremsat af et regeringsparti, synes jeg nok, hvis jeg må have lov at sige det, at socialdemokratiet skulle have gjort sig den umage i bemærkningerne at slette de steder, hvor der står, at undervisningsministeriet går ind for de og de ting. Selvfølgelig kan det være svært at gå over fra at være et regeringsparti til at være et ikke-regeringsparti, men man kan nu ikke i et privat lovforslag tage undervisningsministeriet til indtægt for forskellige synspunkter. Jeg forstår imidlertid, at det har hastet meget stærkt med at få lovforslaget frem, så det skal vi nok få ændret. Jeg mener nemlig også, det haster meget, og derfor vil jeg sådan set beklage, at vi først har fået lovforslaget på nuværende tidspunkt. Vi havde jo en første behandling i foråret 1973 af et lovforslag fremsat af de konservative, og allerede dengang fik vi at vide, som vi også tidligere har fået at vide, at socialdemokratiet ville fremsætte et lovforslag inden sommerferien 1973 og genfremsætte det i oktober 1973. Venstres indstilling var på det tidspunkt, at det var en fornuftig fremgangsmåde, for så havde vi tre måneder til at gennearbejde lovforslaget i, så det kunne være færdigt ved udgangen af året 1973. Det skete desværre ikke, og det vil jeg meget stærkt beklage, fordi jeg synes, det var tiltrængt at få en revision, så loven kunne gælde fra 1. april i år.

Vi sagde i tiltrædelseserklæringen her i folketinget den 8. januar i år, at regeringen

[Undervisningsministeren.]

ville fremsætte lovforslag om ændring af skolestyrelsesloven med henblik på en forenkling af administrationen, men da der nu er fremsat et lovforslag fra socialdemokratiets side, mener jeg, at det klogeste er, at vi afstår fra at fremsætte lovforslag, da vi på langt de fleste områder, eller i hvert fald i princippet, er enige med forslagsstillerne. Vi vil i stedet for hellere under udvalgsarbejdet komme med vore synspunkter, hvor vi ikke kan være enige med forslagsstillerne, men mener, der skal stå noget andet. Det mener vi må lette dels folketingets og dels undervisningsudvalgets arbejde. Derfor kommer der altså ikke et lovforslag fra vor side, som vi havde bebudet. Vi vil hellere gå ind i et positivt udvalgsarbejde ud fra det foreliggende lovforslag.

Vi kan helt tilslutte os de synspunkter i lovforslaget, der drejer sig om en yderligere decentralisering af styreformen inden for folkeskolen, dels ved at skolenævnet får tillagt flere beføjelser, dels ved at en del beføjelser overflyttes fra undervisningsministeriet og amtsrådene til kommunalbestyrelserne, og for det andet kan vi tilslutte os, at der gennemføres administrative forenklinger både inden for folkeskoleområdet og inden for fritidsundervisningsområdet.

Jeg er enig i, at amtsrådenes godkendelsesbeføjelser vil kunne afskaffes, for så vidt angår skole- og undervisningsplaner i folkeskolen, og hvad angår ungdomsskolens almindelige kurser og fritidsvirksomhed, ungdomsklubber, aftenskoler, aftenhøjskoler, studiekredse, foredragsrækker og interessegrupper for voksne, når disse etableres første gang. Efter lovforslaget er godkendelsen af ledere og lærere ved fritidsundervisning for voksne fortsat henlagt til amtsrådene. Efter min opfattelse bør det overvejes nærmere, om dette er den mest hensigtsmæssige ordning, eller om ikke også denne godkendelsesbeføjelse ville kunne henlægges til kommunalbestyrelserne.

Et meget væsentligt punkt i forslaget vedrører proceduren for behandling af skolebyggeprojekter. Proceduren efter de gældende bestemmelser, der foreskriver høring af forskellige organer, er temmelig omstændelig og har som bekendt givet anledning til en hel del kritik. Derfor synes jeg, at det må hilses med tilfredshed, hvis man kan finde

frem til mere hensigtsmæssige former for sagsbehandling på dette meget vigtige område, hvorved det samtidig sikres, at alle, der er interesseret i skoleprojekternes udformning, får mulighed for at øve indflydelse.

Ifølge lovforslaget skal skolenævnene have tillagt en række nye beføjelser, og da venstre hele tiden har været en ivrig fortaler for, at forældrenes stilling i skolenævnene skal styrkes, at de skal have tillagt flere og større virkelige afgørelser, kan vi selvfølgelig også med glæde hilse dette initiativ.

I den tid, der nu er gået, ca. 4 år, hvor man har arbejdet under den nugældende lov, er der foregået en stor kursusaktivitet; skolenævnsmedlemmerne har gjort meget for at dygtiggøre sig til det nye arbejde, de gik ind i i 1970, og i længden er det selvfølgelig utilfredsstillende ikke at kunne træffe virkelige afgørelser. Derfor er det meget vigtigt for venstre, at vi får lagt de rigtige og egentlige afgørelser over til forældrene i skolenævnene.

Den vigtigste af de foreslåede ændringer går ud på, at skolenævnene skal have mulighed for dels at medvirke til tilvejebringelsen af skolens bidrag til skolevæsenets budget, dels at administrere sådanne bevillinger. Her kan jeg helt tilslutte mig, at skolenævn får langt større indflydelse på skolens bevillinger. Men i modsætning til forslagsstillerne mener jeg egentlig ikke, at skolenævnet skal anmode kommunalbestyrelsen om at få stillet et rammebeløb til rådighed. Jeg mener ganske simpelt, at de skal have et sådant rammebeløb stillet til rådighed uden at anmode om det. Det er klart, at der må udarbejdes nogle vejledende retningslinjer for, på hvilke områder skolenævnene skal administrere disse beløb. F. eks. kunne jeg tænke mig, at undervisningsmateriale, inventar, lejrskoler og indretning af legepladser kunne være områder, hvor de finansielle beslutninger kunne overlades til skolenævnene. Det er klart, at alt dette må drøftes nærmere med Kommunernes Landsforening, og jeg kan oplyse, at man allerede nu i ministeriet i samarbejde med Kommunernes Landsforening har indledt en undersøgelse af, hvilke ordninger der på frivillig basis allerede er etableret rundt omkring i landet.

Jeg kan tilslutte mig forslaget om at udvide skolenævnenes udtaleret vedrørende

[Undervisningsministeren.]

besættelse af lærerstillinger til også at gælde forflyttelse inden for kommunen. Jeg kunne også godt tænke mig, at man overvejede mulighederne for at styrke skolenævnenes stilling med hensyn til besættelse af stillinger som skoleleder og viceskoleinspektør. Jeg skal dog i denne forbindelse understrege, at en ændring af de gældende regler på dette område rummer en række problemer, som i givet fald må drøftes nærmere i udvalget.

Endelig skal jeg om forslaget vedrørende skolenævns udtaleret med hensyn til undervisningsplaner bemærke, at jeg er langt mere tiltalt af ordlyden i udkastet, vi fik i sommer, hvori der stod, at kommunalbestyrelsen skal udarbejde undervisningsplaner samt ændringer i disse på grundlag af udkast, der er affattet af skolenævnene. Jeg synes gerne, jeg vil være med til at understrege, at det er meget vigtigt, at skolenævnene også her bliver taget med.

Med hensyn til fælleslærerrådet er jeg ikke helt sikker på, at det er den helt rigtige løsning, man har fundet frem til. Det er ganske vist rigtigt, at fælleslærerrådet, især i de store kommuner, har så mange medlemmer, at det er vanskeligt at få det til at fungere hensigtsmæssigt, men man kan jo også nedsætte et forretningsudvalg, som man har gjort mange steder.

Jeg kan tilslutte mig forslagene om, at Københavns kommune inden for den gældende kommunale ordnings rammer i videst muligt omfang bliver ligestillet med landets øvrige kommuner, navnlig for så vidt angår skolenævnenes beføjelser. Bestemmelsen i forslagets § 80 a om forsøgsmæssige ordninger med hensyn til skolens ledelsesform kan jeg ikke uden videre tilslutte mig. Det kan blive en meget omstændelig procedure, hvis man følger det fuldstændig. Jeg synes nok, vi skal se meget på det i undervisningsudvalget.

Med hensyn til bestemmelsen i § 80 b om elevernes ret til at danne elevråd til varetagelse af deres interesser på skolen finder jeg egentlig dette overflødigt, idet eleverne allerede har en sådan ret efter den gældende lov, således som det også nøje er blevet beskrevet i bemærkningerne til forslaget.

Jeg anser det — og det vil jeg gerne understrege — for meget ønskeligt, at elever-

nes medindflydelse på skolens daglige arbejde bliver styrket, og at den bliver støttet, men jeg tror egentlig ikke, at en formel bestemmelse i loven vil være særlig egnet til at fremme dette formål.

Lovforslaget indeholder ikke forslag om ændringer af den gældende lovs regler om de forskellige kommissioner og nævn og disses sammensætning, dvs. kapitel 2 har forslagsstillerne fuldstændig udeladt. Det skal jeg meget beklage, fordi jeg synes nok, tiden var inde til, at man også så på kommissionernes og nævnenes sammensætning. Det var også med i det udkast, vi fik i sommer, men man har altså ikke taget det med på nuværende tidspunkt. På trods af at man ikke har taget det med, vil jeg meget bede om, at man i undervisningsudvalget også kigger på kapitel 2, idet jeg mener, det er tiltrængt med en ændring på dette område, og jeg mener, at udvalget nøjagtig lige så godt som en kommission — eller bedre, vil jeg sige — kan arbejde med disse ting. At datoen så ikke bliver den samme som for den øvrige del af lovforslaget, synes jeg ikke betyder så meget, for vi er nu så tæt på 1. april, at det i hvert fald ikke kan gælde pr. 1. april. Men jeg ønsker meget, at undervisningsudvalget også ser på kapitel 2.

Alt i alt finder jeg, at det foreliggende lovforslag er udtryk for en nyttig justering og ajourføring af den gældende skolestyrelseslov på grundlag af de erfaringer, som er indvundet i de første 4 år, siden loven trådte i kraft.

Jeg håber, at det vil lykkes i undervisningsudvalget virkelig at finde frem til en forenkling på dette område, det er højst tiltrængt. Venstre er meget stærkt interesseret i en revision af denne lov.

Helle Degn (S):

Ministerens polemiske bemærkninger i starten skal jeg ikke kommentere, men holde mig til selve lovforslagets indhold. Jeg kan dog ikke undlade at takke for den varme tilslutning, som ministeren gav til lovforslaget.

Som et led i bestræbelserne for at skabe medindflydelse og medansvar i den enkeltes hverdag betragter vi dette lovforslag som et meget vigtigt led. Socialdemokratiet finder det rimeligt, at dette lovforslag, som har været ude til høring i alle interesseorganisa-

[Helle Degn.]

tioner, som har været genstand for en omfattende debat og nu igen lægges på folketingets arbejdsbord, behandles seriøst. Det har dette forslag krav på, og det tror jeg at mange forældre, som landet over deltager i deres børns dagligdag i skolen, er enige med mig i.

Forslaget har været genstand for en offentlig høring i juni 1973, det har været genstand for en høring hos alle interesserede organisationer, og det har været genstand for udvalgsbehandling i efteråret 1973.

Forslaget om en styrelseslov for folkeskolen behandles nu igen her i foråret 1974. Det er, må man nok sige, en noget langsommelig proces.

Jeg skal kort ridse de hovedpunkter op, som er væsentlige for socialdemokratiet med dette lovforslag at få slået fast. De er også nævnt under den tidligere førstebehandling og i bemærkningerne til lovforslaget.

For det første: en yderligere decentralisering af styreformen dels ved den enkelte skole, ved at skolenævnene tillægges flere beføjelser, finder vi meget nødvendig, dels ved at kommunerne i forhold til amter og ministeriet får tillagt yderligere beføjelser. For det andet en administrativ forenkling både inden for folkeskoleområdet og inden for fritidsområdet. Godkendelsesprocessen forkortes, og også skolebyggesagerens forhandlingsgang i systemet forenkles.

For det tredje finder vi, at et udvalg, som skal undersøge problemerne nærmere om samarbejdsformerne og om kompetencefordelingen, som de er beskrevet i kapitel 2, er meget nødvendigt. Med det omfattende udvalgsarbejde, vi har i dag i uddannelsesudvalget, og med alt det, vi har liggende på vores bord, vil jeg nok tro, det vil blive svært for os også virkelig seriøst at forhandle netop dette punkt.

Man må nok sige, at interesseorganisationerne har givet forskellige råd om, hvordan man skulle løse netop dette problem om, hvordan samarbejdet bedst sikres, og hvordan styringen af den enkelte skole bedst kan ske. Vi finder, at det er et for folkeskolen meget centralt problem, og foreslår derfor en seriøs udvalgsbehandling netop på dette område. I øvrigt finder jeg det væsentligt, at der i dette lovforslag er en para-

graf, der giver mulighed for at afprøve nye ledelsesformer.

Nødvendigheden af et medansvar og en medbestemmelse vokser og i overensstemmelse hermed også forældrenes, lærernes og elevernes krav om både som borgere i en kommune og som deltagere i folkeskolen at opleve folkestyret som noget, der er nærværende, noget, som de er berørt af, og ikke kun noget, de er styret af i hverdagen. Vi afventer derfor undervisningsministerens holdning, og vi afventer et hurtigt og velvilligt udvalgsarbejde. Vi imødeser, at undervisningsministeren vil tage initiativ til at få sat skred i arbejdet med dette lovforslag og i det øvrige udvalgsarbejde på dette område.

Jeg kan til slut på socialdemokratiets vegne anbefale lovforslaget og håber, at det må få en rimelig udvalgsbehandling.

Halvgaard (FP):

Dette lovforslag til ændring af skolestyrelsesloven er baseret på tre politiske hovedsynspunkter. For det første en yderligere decentralisering af styreformen, for det andet afgørende administrative forenklinger og for det tredje en forøget kulegravning af problemerne omkring kapitel 2 med hensyn til tilsynsmyndighederne i kommunerne.

Det er for mig at se stadig væk en diskriminering af skolenævnene, af forældrene og brugerne af den enkelte skole. Det fremgår af forslaget, at skolenævn kan medvirke ved budgetlægning, såfremt det ønsker det, og skolenævnet administrerer bevillingerne, men godt nok efter kommunalbestyrelsens retningslinjer. Skolenævnet har allernådigst udtaleret ved visse læreransættelser. Skolenævnene får lov til at udtale sig vedrørende undervisningsplaner, men de skal stadig affattes af skolekommissionen og vedtages af kommunalbestyrelsen.

Med hensyn til udnævnelsesret til de højere stillinger som skoleinspektør osv. bliver det fremover kommunalbestyrelsens i stedet for undervisningsministerens, og på samme måde med hensyn til amtskommunale stillinger, hvor det bliver amtsrådet, der udnævner, i stedet for undervisningsministeren.

Derudover giver forslaget nogle ubetydelige godkendelsesbeføjelser til kommunerne i

[Halvgaard.]

forbindelse med skolebyggeriet, og amtsrådenes godkendelsesbeføjelser bortfalder vedrørende skole- og undervisningsplaner for folkeskolen m. v.

Man kunne efter så langt et revisionsarbejde vedrørende ændringer af styrelsesloven have forventet, at der virkelig var kommet noget konstruktivt frem, og her tænker jeg på en virkelig forenkling af systemet, så man i stedet for alle de nævn og kommissioner, som alligevel ingen som helst beføjelser har af nogen, som helst praktisk betydning, havde foreslået ét organ ved hver skole, som havde fået både beføjelser og ansvar.

Det, der forsinker og besværliggør beslutningsprocessen, er først og fremmest den lange række af myndigheder, der skal behandle alle tænkelige sager vedrørende aktiviteter. En sådan sagsbehandling forflygtiger ansvaret, og i mange tilfælde vil de samme personer komme til at behandle sagerne op til flere gange. Der er her tale om både overadministration og mangedobbelt administration. Det er millioner af kroner, det koster samfundet i mødediæter, rejseudgifter og tabt arbejdsfortjeneste, at en masse personer sidder og holder møde om sager, som de alligevel ikke kan afgøre, og som de enten har behandlet én gang tidligere i et nævn eller vil komme til at behandle senere i kommunalbestyrelsen. Systemet må forenkles, så den enkelte skole ikke skal styres af både stat, amt, kommune plus en række nævn og kommissioner.

Fremskridtspartiet har tidligere her i folketinget foreslået en mere generel og demokratisk løsning, således at det blev den enkelte skole, der over for undervisningsministeriet havde såvel det pædagogiske som det økonomiske ansvar. Det ville være administrativt langt enklere og samtidig i en mere demokratisk ånd, om der fra staten direkte stilledes rammebeløb til rådighed for hver enkelt skole. Det ville herefter være op til forældrekrædsen at finde ud af, hvordan de mener at kunne få størst udbytte af det modtagne beløb, og det ville betyde en mere retfærdig fordeling af ressourcerne til vort skolevæsen. Og hvem kan bedre styre den enkelte skole end dens forældre og lærere?

Det er nødvendigt på alle områder i vort samfund at forenkles systemerne, at uddele-

gere ansvaret og sørge for en økonomisk styring. For ca. 3 år siden blev den første perspektivplan offentliggjort og efterlod noget af en forskrækkelse både hos de eftertænksomme her på Christiansborg og i befolkningen. Det umiddelbare chok medførte megen tale om den offentlige sektors dominerende rolle i samfundsøkonomien, men uden at det lykkedes at formå politikerne til at skride til handling. De nye faresignaler i perspektivplan II synes umiddelbart at have unddraget sig de fleste ansvarlige politikeres opmærksomhed. De alvorlige påmindelser har fået en nok så ligegyldig modtagelse. PP II er ikke bare en tilfældig rapport om landets økonomi, men det er en udfordring til alle, der bærer et medansvar for styringen. Det er en henstilling om nødvendigheden af en fornuftig planlægning og forenkling til løsning af alle presserende samfundsopgaver, og det er på den baggrund, fremskridtspartiet også på skoleområdet vil medvirke til en praktisk, økonomisk og fornuftig løsning af problemerne.

Brøndsted (V):

Om 10 dage er de nævn og kommissioner, der har siddet inden for skolestyrelsen, færdige med deres 4 års periode. Man kan godt have en lidt flov smag, når vi står her i dag og skal drøfte den lovgivning, som faktisk burde have været intakt og klar til at træde i kraft pr. 1. april 1974, for det er jo ikke nogen overraskelse nu at konstatere, at den styrelsesform, vi har haft inden for vort skole- og fritidsvæsen i kommunerne, ikke har været særlig god og ej heller særlig tilfredsstillende.

Men spørgsmålet om, hvorfor det først sker nu, vil jo nok aldrig blive besvaret, og derfor må vi da sige: lad os nu tage fat og lad os så se, om vi måske kan få lovgivningen sat i kraft, inden den 4 års periode, der nu starter, udløber. Der kunne jo være overvejelser i gang om, hvorvidt det kunne indføres i løbet af 1 år eller som en midtvejs igangsættelse mellem det nys afholdte og næste kommunevalg.

Men som helhed må vi altså sige, at funktionsfejlen i den styrelsesform, vi har, først og fremmest har været, at der har været for lidt for de enkelte organer virkelig selv at tage fat på. Der har været for lidt ansvar, der har været for lidt kompetence, og derfor

[Brøndsted.]

har arbejdet været trist. Det har været frem- og tilbagearbejde, og mange af personerne har haft lejlighed til at møde de samme sager flere gange. Linjen fra nævn over skole- og fritidskommission og kulturelt udvalg til byråd eller kommunalbestyrelse er alt, alt for lang.

Men det er jo rigtigt, som også det forslag, der er lagt op her, peger på, at det drejer sig jo ikke bare om det at få selve styrelsen lagt om, men primært om det virkelig at få lagt beføjelser ud til de organer, der skal være. De 3 hovedsigter i dette lovforslag er noget, vi fra venstres side altid er med på, og vi vil endda sige, at vi i udvalgssarbejdet ønsker at prøve på at gå et skridt længere med at give selvstændighed til de enkelte arbejdsområder, såvel i fritidssektoren som på skoleområdet. Det gælder bl. a., at friheden i administrationen af de midler, der er til rådighed for den enkelte skole eller det enkelte nævnsområde i fritidsloven, må være endnu større, end forslaget her antyder. På samme måde må friheden til ansættelse af lærere til den enkelte skole, og hvad man i øvrigt skal bruge af personale, være noget, som de, der skal have samarbejdet med disse personer, ret selvstændigt bestemmer over.

Udarbejdelsen af undervisningsplaner må også være noget, der må ligge hos dem, der har den nærmeste interesse for den skoleenhed eller det fritidsområde, hvor det gør sig gældende.

Vi mener altså, at linjen skal køres endnu videre ud, for det er brugerne af tingene, der har forståelsen af, hvordan det bedst kan løses. Mange andre diskussioner om, hvor fag skal ligge, i hvilke klasser de skal placeres, ville falde bort, hvis man gav brugerne lov til inden for visse rammer selv at disponere over placeringen af undervisningen. Det er vigtigere at give frihed her end at give lighed fra skole til skole.

Kommunernes selvstændighed med hensyn til byggeprogrammet er også meget afgørende, for det er nu ikke altid det klogeste, der er gjort, og jeg tror, mangelen på klogskab skyldes en udfladigelse af ansvaret og en alt, alt for langsom proces, som gør, man bliver træt af det.

Overgangen af ansættelsesretten fra stat til amt eller kommune er noget meget væsentligt. Her mener jeg at der er mange af

de afgørelser, som i virkeligheden kan ligge helt i den enhed, de vedrører. Det er også vigtigt, at vi tager amternes indblanding i det, der er ungdomsskole- og fritidsområdet, fuldstændig væk. Vi vil altså følge dette, og vi vil presse det, så langt det kan, for at give den enkelte skole frihed.

Det store spørgsmål er så det manglende kapitel 2. Jeg synes faktisk, det er en helhed, og jeg mener, vi skulle prøve, om vi ikke kunne få det hele gjort færdigt, for kapitel 2 er afgørende for at få placeret svaret de rigtige steder. Det må følges ad. Hvor vi overdrager ansvar, må vi vide, hvilke instanser det bliver overdraget til. Derfor mener jeg, det er muligt, der skal et udvalg til, men det må være noget, der er meget tidsbegrænset. Vi skal have det gjort færdigt, så vi både kan få det forberedt og måske gennemført hurtigere end 4 år fra nu af.

Bilgrav-Nielsen (RV):

Ja, ifølge forretningsordenen skal vi jo sådan beskæftige os med helheden og ikke detaljerne, og jeg kan derfor gøre det forholdsvis kort, idet jeg kan sige, at i den radikale gruppe er vi indstillet på, at det er den rigtige vej, vi går med dette forslag. Jeg bemærkede mig undervisningsministerens positive indstilling og ministerens erklærede ønske om og vilje til at deltage i den videre forhandling. Jeg synes, det varsler ligesom en ny tid i folketinget. Det er vist sjældent, at man oplever, at en regering er indstillet på, at en minister er indstillet på, at medvirke til gennemførelse af et oppositionsforslag. Det synes jeg er en fornuftig holdning, og det indebærer naturligvis, at der er noget i forslaget, som ministeren kan acceptere, og jeg kan sige, at der i høj grad er noget i forslaget, som det radikale venstre accepterer.

Der er nok på enkelte områder ting, vi godt ville gå videre med; de er allerede nævnt, jeg tænker først og fremmest på skolenævnenes beføjelser. Tendensen i forslaget er jo den, at man ligesom delegerer ansvaret og indflydelsen nedad fra undervisningsministeriet til amterne, til kommunerne, til skolekommission, til skolenævn. Det synes jeg er en god udvikling, men som sagt mener vi, at der hos skolenævnene godt kunne ligge en lidt større indflydelse, end der tildeles dem her i forslaget. Der synes at være en

[Bilgrav-Nielsen.]

vis uoverensstemmelse mellem fremsættelsen og lovforslaget på dette punkt, idet man i fremsættelsen fremhæver det som en vigtig ting, at beføjelsen til at udarbejde udkast til undervisningsplaner nu går til skolenævnene fra skolekommissionen, men læser man forslaget, er det stadig skolekommissionen, der udarbejder udkastene, men dog efter at man har forelagt tingene for skolenævnene. Det er, ligesom fremsættelsen er skrevet af en oppositionspolitiker og lovforslaget er skrevet af en minister. Jeg håber, at det går op for forslagsstilleren, hvilken situation hun nu er i. Hun er ikke mere minister, så det er nok fremsættelsen, vi skal lægge mest vægt på.

Men som sagt er vi enige i retningen, vi er enige i den tendens, lovforslaget har, men jeg må som andre fremhæve, at det er overraskende for os at se, at hele kapitel 2, som omhandler tilsynsmyndigheden, er uforandret. Jeg mener, der netop på dette område ville have været god grund til at gå i retning af ændringer. Vi opererer stadig her i lovforslaget med 2 kommissioner og 3 nævn. Jeg mener, det er noget, som vi bliver nødt til at tage op i udvalget, men jeg skal erklære, at vi er meget positive over for lovforslaget.

Flemming Jensen (KF):

Ja, over for et lovforslag af denne karakter kan der jo kun herske sådan en juleaftenstemning med glæde i øjnene. Hensigterne bag forslaget er alle jo enige om. Alle er jo enige om, at skolenævnene bør have større beføjelser, end tilfældet er. Alle er enige om, at skolenævn ikke kan fungere, medmindre nævnsmedlemmerne har et direkte ansvar og kan føle et direkte ansvar for det arbejde, de virker med.

Her kan vi altså være enige og dermed også enige i en række af de områder, som forslagsstillerne nævner nu bør tillægges nævnene. Derimod må jeg som den forrige taler sige, at der kan jo være nogle problemer omkring udarbejdelsen af undervisningsplanerne, og jeg håber at få bekræftet, at disse undervisningsplaner skal udarbejdes på kommissionens niveau og ikke på nævnets. Jeg tror nemlig også, vi skal passe en kende på, at vi ikke i, nej, man må ikke kalde det overbud, men i alt for nærdemokratisk ånd, hæver os alt for meget fra jor-

den, så det ikke rigtig kan bære i hverdagens skole.

Det, vi ellers tidligere har drøftet, har jo været administrationen, og jeg har haft lejlighed til herfra at stille spørgsmål nogle gange om administrative forenklinger omkring skolerne. Det er nævnt flere gange, at kapitel 2 ikke er med her. Jeg tror, at vi så i hvert fald skal benytte lejligheden til at slå vor enighed fast — det er i hvert fald det konservative folkepartis indstilling — om, at vi må have en indskrænkning af disse nævn og disse kommissioner. Der må kunne findes en udvej til rationalisering, som alle kan acceptere. Samarbejdsudvalgstanken var måske værd at overveje. Det er i øvrigt ikke nogen ny tanke inden for skolevæsenet.

En anden ting, som vi jo tidligere fra det konservative folkepartis side har været inde på og glæder os over også at se i dette forslag, er, at udnævnelsesretten for en række af de ledende stillinger nu flyttes fra ministeriet over til kommunalbestyrelsen. Personlig kan man — eller jeg kan i hvert fald — have nogen betænkelighed ved udvidelsen af folkeskolens lærerråd til også at omfatte løser ansat personale, timelærere, årsvikarer og faglærere. Jeg vil gøre forslagsstillerne opmærksom på, at specielt i udbygningskommuner har man et meget stort antal løst tilknyttede medarbejdere, og man kan godt tvivle på, om et sådant forslag dér vil medføre den fornødne kontinuitet i arbejdet. Det er jo ikke ukendt, at man kan have medarbejderne ansat i et år eller kortere.

Forsøg med ledelsesformerne ved de enkelte skoler er der foreslået åbnet muligheden for i en ny paragraf. Om dette vil jeg gerne sige, at det nærer vi megen betænkelighed ved. Vi tror, vi kan lukke noget uheldigt ind ad en bagdør.

Men konkluderende skal jeg blot sige, at det konservative folkeparti er velvilligt indstillet over for lovforslaget, naturligvis velvilligt indstillet over for større beføjelser til brugerne, over for decentralisering og rationalisering, og vi vil også gerne kigge på kapitel 2.

Ingolf Knudsen (CD):

Jeg vil gerne tage mit udgangspunkt i, at vi jo nu omtrent i 4 år har haft de forskellige skolenævn, som har virket rundt om

[Ingolf Knudsen.]

ved vore skoler. Selv om man vel må konstatere, at det især i starten var, som om der kunne være en del problemer i samarbejdet mellem de nye nævn og skolerne, deres ledere, er det, som om disse problemer i den væsentligste grad er faldet bort, og det opfattes af mig, som om nævnene i hvert fald i det sidste års tid har fundet en fornuftig rytme og et fornuftigt samarbejde omkring den skole, hvor deres børn går, og omkring det at bygge og udvide skolens arbejde på en så god måde som muligt.

Det forslag, vi i dag har til behandling, var jo egentlig lovet skulle have virkning her fra valgene til de nye skolenævn. Det er klart, at det kan dette forslag slet ikke nå at få, og det er egentlig beklageligt, hvis man vil gennemføre væsentlige ændringer. Jeg synes, jeg må konstatere, at lovforslaget, som det ligger, absolut ikke er nogen reform på området, men at det er nogle korrektioner i forhold til det, som hidtil har været gældende.

Det går ligesom igennem forslaget, at man vil have decentraliseringstanken understreget. Man vil lægge mere kompetence ud til kommunalbestyrelserne, og i det synspunkt er vi enige. Man vil også, og det har især været understreget fra flere ordføreres side, gerne have, at nævnene skal have større kompetence og større end den, som allerede er beskrevet i det foreliggende forslag. Det er vi i og for sig også enige i, men mener dog, at vi en gang imellem må understrege, at lige så vel som der er plusser ved at lægge mere kompetence ud til de enkelte nævn, kan der være minusser derved. Jeg tænker på det problem, der kan opstå omkring kompetencen mellem lærer, leder og forældre. Jeg tænker på de problemer, der kan opstå, hvis man bliver uenig. Jeg tænker også på, at man inden for en kommune jo kan opleve, at forskellige minoritetsgrupper gennem den beklageligt lave valgdeltagelse, f. eks. sidste gang, sætter sig på skolens funktioner gennem en stor kompetence og kan være med til at præge — det lægger

vi i forslaget — skolens udvikling, og at man dermed inden for et skoleområde, en kommune, f. eks. i grelle tilfælde kan opleve, at man får det, man kunne kalde røde skoler eller grønne skoler osv., altså skoler, hvor en lille procentdel af forældrene har den altafgørende indflydelse på den linje, der lægges med hensyn til skolens dagligliv.

Dette er altså nogle af de problemer, jeg synes man må understrege der kan opstå. Men er man på den anden side vågen over for disse problemer, tror jeg såmænd også, man kan finde frem til fornuftige løsninger og tage højde for dem.

Jeg beklager meget, at kapitel 2 er faldet ud, og det er der også andre der har beklaget. Jeg synes, at der i kapitel 2 var opstillet nogle rationelle løsninger. Jeg er indstillet på, at vi i udvalget tager det op og ser, om vi kan få det indføjet i det endelige lovforslag.

Jeg beklager ligeledes, at København igen får en særstilling. Jeg mener absolut ikke, at København på dette område skal have en særstilling — jeg henviser til den debat, vi havde her for nogle dage siden — og mener, at vi også i dette lovforslag må føre København på linje med de øvrige kommuner i dette land.

Så vil jeg til sidst lige pege på den godkendelsesprocedure, som gælder med hensyn til voksenundervisningen. F. eks. her mener jeg ikke det foreliggende lovforslag er blevet forenklet i væsentlig grad, og det synes jeg er meget beklageligt.

Kristine Heltberg (SF):

Ligesom de øvrige ordførere vil jeg udtrykke min glæde over den positive tendens i lovforslaget. Vi kan kun være begejstrede over ønsket om at opnå større decentralisering og forenkling af administrationen. Så kan man altså bare stille sig det spørgsmål, om det ønskede mål også er i sigte, hvis lovforslaget bliver gennemført med sin nuværende ordlyd. Dét er jeg måske lidt mindre optimistisk.

Det kunne tænkes, at man nu f. eks. med

[Kristine Heltberg.]

hensyn til sådan noget som fritidsundervisningen, som også hr. Ingolf Knudsen var inde på, trods alle de gode hensigter får papirdyngerne med over i den fremtidige styrelse af fritidsundervisningen. Man må jo håbe, at den planlagte ændring i retning af bloktilskud på dette punkt måske vil gøre det af med de papirbjerger, som vi jo altid beklager, når vi i øvrigt taler om de gode sider ved lovgivningen omkring fritidsundervisningen.

Der er i øvrigt en hel del punkter, som vi godt ville have drøftet. Nogle af dem har været fremdraget her før. Jeg vil ikke lægge skjul på, at vi, som det allerede tidligere er blevet sagt nogle gange, er meget interesserede i, at man overvejer, hvorvidt man skulle kunne undvære skolekommission og fritidskommission i det hele taget og derved give skolenævnene en endnu mere central placering i forhold til kommunalbestyrelserne. Vi er altså på dette punkt i modsætning til nogle af de tidligere ordførere ikke bange for at lægge endnu større indflydelse ud til skolenævnene og til de forskellige andre nævn, der findes.

Vi mener, at en del af de meget positive tendenser stækkes af, at så meget af den gamle lov trods alt er bevaret. Kapitel 2 er der mange der har nævnt her; det skal jeg ikke gøre, idet jeg i alt væsentligt er enig i de indvendinger, der er fremført mod, at man ikke har gjort mere ud af dette kapitel i det foreliggende lovforslag.

Vi ville mene, at man gør klogt i at give nævnene en dominerende indflydelse også på undervisningsplanerne, når bortses fra de helt centrale planlægninger, som sker hos de absolut centrale myndigheder, der skal sikre en vis ensartethed i landsmålestok. Ud over dette mener vi, at det netop er her, skolenævnene bør kunne have en virkelig nærdemokratisk fornemmelse af, at de har magt og indflydelse, og ikke blot sidder til pynt.

Jeg vil gerne yderligere udtrykke en vis betænkelighed ved, at man måske ikke har gjort nok ud af skolenævnenes sammensætning og andre nævns sammensætning. Ikke mindst af hensyn til ændringen af gymnasiernes status var det måske rimeligt at drøfte disse spørgsmål med hensyn til nævnenes sammensætning i udvalget, og herunder forekommer det mig, at eleverådenes pla-

cering i det samlede styrelsesmønster er af væsentlig betydning specielt for de ældste elevers vedkommende.

Alt i alt er dette et udtryk for en generel tilslutning til tendenserne og hovedtankerne i lovforslaget, og jeg håber på et positivt og forhåbentlig ikke alt for langstrakt arbejde med det i udvalget.

Chr. Christensen (KrF):

Kristeligt folkeparti anser det som noget meget væsentligt at få styrket de små enheder, og i dette tilfælde her de mindre samfund. Det foreliggende lovforslag mener vi er et skridt i den rigtige retning, idet det først og fremmest styrker amterne og kommunerne over for centraladministrationen, de centrale myndigheder, og desuden skolenævnene i forhold til skolekommissionen og kommunalbestyrelsen. Vi finder, at forslaget styrker nærdemokratiet igennem øget medindflydelse, og det ser vi som noget meget positivt.

Forslaget indeholder desuden administrative forenklinger med hensyn til godkendelsesproceduren i forholdet amt-kommune og med hensyn til skolebyggesager.

Vi er altså meget positivt indstillet over for lovforslagets hovedsigte, men vi beklager dybt, at kapitel 2 ikke er taget med. Vi mener, at den forenkling, der kunne være sket med hensyn til skolekommission og fritidskommission, havde været meget væsentlig. Vi ved jo, at forslagsstillerne tidligere har omgåedes med den tanke at nedsætte en kommission til at gennemarbejde dette. Jeg tror, det er klogt at lade udvalget tage sig af sagerne.

Vi er meget glade for § 2, stk. 2, i lovforslagets § 1, nr. 1, hvorefter skolenævnene får udtaleret, og for, at man her fastholder skolekommissionens opgave som den forslagsudarbejdende og kommunalbestyrelsens som den vedtagende. Vi tror, det vil give helhed over skolebilledet. Vi ser også med glæde, at man har trukket skoleplanen ud, sådan at det kun er undervisningsplanen, der skal til udtalelse i skolenævnene. Det er helt naturligt og en følge af den udvikling, der er i gang i praksis, at skolenævnene får udtaleret om læreransættelser, og også helt naturligt, at den enkelte skole får lov at udforme sine egne ordensregler.

Med hensyn til udnævnelsesproceduren er

[Chr. Christensen.]

det helt naturligt, at en kommune, der skal betale, hvad det koster at have sine folk ansat, også må være medbestemmende om, hvem det skal være. Men jeg vil da gerne sige, at vi er en lille smule opmærksom på den tanke, der kunne være kommet frem, og måske kommer frem, ikke mindst fra Kommunernes Landsforening, med hensyn til udnævnelsen af skolevæsenets leder. Vi har sådan anet nogle tanker om, at det behøvede måske ikke at være en pædagogisk uddannet mand eller kvinde. Vi mener, det vil være en ulykke for skolen, hvis man går ad andre kanaler med hensyn til disse udnævnelser. Vi mener, at fritidssektoren i høj grad bør med ind her. Vi har jo også erfaret, at den udnævnelse, der er sket i direktoratet, har stukket linjen ud, så hvorfor ikke følge den nu på lokalt plan? Der kan være mange ting, der taler for, at amtet skulle have medindflydelse på godkendelsen af ledere og lærere i ungdomsskolen, fordi der er noget med, at man kender dem over kommuneskellene, men jeg tror alligevel, at kommunen nu er i stand til at klare den opgave.

Med hensyn til skolebyggeudvalget synes vi, det foreslåede er noget meget positivt og en betydelig forenkling af den procedure, vi har nu. Faglærere og årsvikarer, der er beskæftiget ved en skole i et helt år, må naturligt kunne glide ind i lærerrådet. Vi er dog meget betænkelige ved samarbejdet med forældrene, hvis endagsvikarer eller folk fra børneforsorgen, som det er nævnt, også skal glide ind i lærerrådene.

Bestemmelserne om fælleslærerrådene er vel en ajourføring af praksis, og jeg synes, det er positivt. Men § 80 a i lovforslagets § 1, nr. 53, vil vi gerne advare stærkt imod, fordi vi er bange for, at en kollektiv ledelse kan tjene til yderligere ansvarsforflygtigelse i skolens ledelse. Det kan skabe usikkerhed for skolen, det kan skabe forvirring og uro til skade for undervisningen og dermed også til skade for eleverne. Det er jo helt naturligt, og vi skal acceptere, at når en kommunalbestyrelse ansætter en skoleleder, ansætter man denne leder, for at han skal være ansvarlig leder, også med hensyn til at skabe et positivt samarbejde mellem elever, lærere og myndigheder.

Vi er vældigt positivt indstillet over for, at

der skal være elevråd ved skolen, men vi vil også gerne her spørge: hvorfor i alverden skrive det, som er lovligt nu? Man kan jo allerede nu danne elevråd. Det er vel ikke sådan, at tanken er her at indføje en ny målsætning for elevrådene, når man skriver, at eleverne ved en kommunal skole kan danne et elevråd til varetagelse af deres interesser over for skolen og de kommunale myndigheder. Det forekommer os, at det er et fagforeningsspørgsmål og en fagforeningsopgave, man her tillægger elevrådene. Det kan ødelægge den gode ting, som elevrådene ellers kan være på en skole.

Men alt i alt: vi er meget positive over for behandlingen i udvalget.

Freddy Madsen (DKP):

Vi mener, at det foreliggende lovforslag indeholder en række forbedringer set i forhold til gældende lov. Det gælder således de områder, hvor man lægger afgørelser over til primærkommunerne i stedet for hos amterne og i ministeriet. Det drejer sig om forenklinger omkring byggeriet, om skolenævnenes mulighed for at disponere økonomisk og flere andre ting. Uanset at vi kan gå ind for de fleste af de foreslåede ændringer, er det rimeligt at benytte anledningen til at fremsætte nogle principielle betragtninger om lovforslaget, idet vi kunne ønske os mere vidtgående ændringer.

Forslagsstillerne lægger i deres fremsættelse vægt på en yderligere decentralisering, og det kan vi principielt også anerkende som et middel til en udvikling af nærdemokratiet, men vi mener, at vi på en række områder må gå videre i denne retning. Det gælder også i retning af at forenkle det administrative system.

På et enkelt punkt må vi dog tage forbehold over for decentraliseringen. Det gælder spørgsmålet om fastsættelse af undervisningsplanen, hvor vi mener, at den i hovedtrækkene må fastlægges på landsplan gennem folkeskoleloven, så den bliver ensartet for alle skoler, og således at der gives eleverne det samme undervisningstilbud, uanset hvor de er bosat i landet.

Et af de vigtigste problemer er styringen af de enkelte skoler, og på dette område lægger forslaget op til en videre diskussion, som vi gerne medvirker til. Hovedsvagheden ved den nuværende lovgivning er, at de

[Freddy Madsen.]

beslutninger, der skal tages på skolerne, ikke kan tages ét sted, men skal gennemløbe tre instanser: lærerrådet, skolenævnet og skoleinspektøren. Selv med opbydelsen af al rimelig samarbejdsvilje fra alle tre instanser kan det næsten ikke undgås, at kommunikationsproblemer og misforståelser opstår, og praksis viser efter min opfattelse da også, på trods af det, som nogle har sagt her i dag, at der findes en lang række problemer på skolerne i den retning. Vi mener, at det må være skolenævnene, som får den afgørende kompetence. Men det er klart, at de også får en væsentlig anden struktur, end de har på nuværende tidspunkt. Grundelementerne i skolenævnene bør efter vor opfattelse være repræsentanter for forældre, for elever og lærere, selv om også andre skal være repræsenteret.

Med hensyn til forældrene ser vi med sympati på de tanker, der har været fremme om oprettelse af forældreråd, selv om vi må fastholde, at forældrerepræsentanterne skal vælges ved direkte valg.

Med hensyn til eleverne er forslaget helt utilstrækkeligt. Efter vor mening bør elevrådene gøres obligatoriske, og eleverne må have deres naturlige plads i nævnene og i kommissionerne. Arbejdet med at oprette elevrådet bør indgå i undervisningen, også i de første klasser, som et led i den opdragelse til demokrati, der burde være en af skolens selvfølgelige opgaver, og det er klart, at lærerne må have den nødvendige tid til løsnin- gen af denne opgave.

De skolenævn, man således får opbygget, bør være skolens egentlige ledelse. De må f. eks. indstille til kommunalbestyrelsen, hvor stor en bevilling man skal have til brug i det kommende år, og administrere den i overensstemmelse med de gældende love og de retningslinjer, som de kommunale råd fastsætter.

Vi er ikke blinde for, at udviklingen af forsøgsmæssige ledelsesformer vil være forbundet med problemer, og vi imødeser gerne grundige drøftelser og iværksættelse af de eksperimenter, som der også åbnes op for i forslaget.

Jeg skal ikke gå ind på forslagets enkeltheder, men tage et enkelt punkt af principiel betydning. Det drejer sig om skolenævnets medvirken til løsning af sociale opga-

ver. Når jeg nævner det, er det, fordi vi her igen står med en sag, hvor det ikke mangler på smukke ord og gode hensigter. Men samtidig med, at man pålægger nævnene denne vigtige opgave, må det være en naturlig forpligtelse at sikre, at de også kommer til at råde over muligheder for at løse opgaven. Det kræver f. eks., at der ansættes særlige rådgivningslærere, der kan holde forbindelse med de sociale myndigheder. Det kræver oprettelse af ungdomspensioner og kommunale kostskoler osv. som hjælpemidler for nævnene.

Det er alt sammen noget, der koster penge, og hermed er vi igen ved et af de mest centrale problemer i hele skoledebatten. Det er rigtigt at diskutere tingene og vedtage nye reformer, men det er en forudsætning, at der samtidig her i tinget er vilje til at opfylde de nødvendige økonomiske forpligtelser, det medfører. Det har det hidtil skortet på, og jeg tror, at størsteparten af forældrene og lærerne ville lægge megen vægt på, at løfterne på dette område først og fremmest blev opfyldt.

Alligevel ser vi som sagt positivt på det foreliggende forslag og håber, at det danner udgangspunktet for gennemførelsen af en virkelig demokratisk styrelseslov.

Alfred Hansen (DR):

Da mit partis ordfører er forhindret i at være til stede i dag, vil jeg gerne på retsforbundets vegne komme med nogle kommentarer til det fremsatte lovforslag.

Vi hilser forslaget velkommen. Vi finder, at der i forslaget er en del tanker og ideer, som fremmer tendensen og ønsket om yderligere selvstyre. Vi mener også, der i forslaget åbnes mulighed for afskaffelse af amterne, og det er, som det vil være forsamlingen bekendt, et af retsforbundets hovedmål for at fremme selvstyret.

Vi kunne godt fra retsforbundets side have tænkt os en mere gennemgribende revision, men det er muligt, at der skal en lille tænkepause til, før man tør tage det fulde skridt, sådan at man afskaffer skolekommissioner og udelukkende lader skolenævn, skolens leder, skolens lærere og eleverne selv disponere og selv planlægge, selv tage såvel det økonomiske som det pædagogiske ansvar ude i skoledistrikterne. Det må vel også være forslagsstillernes ønske, at man

[Alfred Hansen.]

skal øge nærdemokratiet, at man skal overlade beslutningsmyndigheden til de mennesker, som er omfattet af denne lov.

Jeg vil gerne trække et par ting frem, bl. a. med hensyn til skolebyggesagers behandling, der meget ofte tager meget lang tid, og det hæmmer og vanskeliggør planlægningen ude i kommunerne. Vi ønsker, at den hidtidige ordning med, at kompetente forsamlinger skal høres i en bestemt rækkefølge, den såkaldte trappehøring, afvikles, men at man, og det vil sige alle implicerede parter, sætter sig sammen omkring et bord, snakker om tingene og hører hinandens synspunkter, så vi får denne trappehøring afskaffet og får løst problemerne hurtigere, mere effektivt og på en lidt mere tilfredsstillende måde for alle parter.

Med hensyn til fælleslærerrådets repræsentation kunne jeg godt tænke mig forslagsstillernes bemærkninger med hensyn til, om det betragtes som en skolerepræsentation eller som en lærerrepræsentation. Jeg vil sætte spørgsmålstegn ved rigtigheden af, at en skole med 2 medlemmer eller 4 medlemmer i lærerrådet og en skole med 50 i lærerrådet skal have samme repræsentation. Jeg vil gerne fra forslagsstillernes side have præciseret, om man fortolker det sådan, at det er en skolerepræsentation eller det er en lærerrepræsentation.

I det udvalg, som vi fra retsforbundets side kunne tænke os nedsat til at ordne byggesager og forhandle derom, må selvfølgelig både byråd, skolekommission, fritidskommission og lærerrepræsentanter være repræsenteret. Der må være en målsætning for, hvad man vil med skolen fremover, og denne målsætning må være helt klar, det er den fra retsforbundets side. Vi ønsker ikke alle disse kontrolinstanser. Vi ønsker, at amterne ikke skal blande sig i, hvad kommunerne vil. Der er tale om kommuneskoler, altså er det kommunens skole, og derfor er det naturligvis også kommunen, der bestemmer over skolens liv og virke. Og vi ønsker så, at kommunen skal decentralisere opgaverne.

Jeg vil i den forbindelse gerne, at man i udvalget tager en principdrøftelse af skolelederens rolle, om skolelederen skal have en stærkere placering i skolebilledet fremover. Han er jo dog trods alt formidleren, han er

den, der får tingene til at glide, og derfor må det være rigtigt, at skolelederen har lettere adgang til at deltage i skolekommissionens møder, vel at mærke så længe disse skolekommissioner eksisterer. I skolekommissionen er det ofte, har vi på fornemmelsen, forkerte præmisser, beslutningerne bygger på, og det skulle kunne undgås i nogen udstrækning, hvis skolelederen er med i skolekommissionen, så han kan spørges til råds, når skolekommissionen har nogle problemer, som vedrører hans skole.

Idet jeg håber på, at udvalget i vid udstrækning vil tage hensyn til de fremførte bemærkninger, anbefaler retsforbundet en grundig, men på den anden side også en relativt hurtig behandling. Vi ser gerne forslaget færdigbehandlet og ville gerne have haft det i orden, så det nye skolenævn kunne tage det med i sit planlægningsarbejde, når det nu vælges om føje tid, men i hvert fald sådan, at der er rigelig og god tid, før der igen skal være skolenævnsvalg. Vi håber, at man vil tage hensyn til disse synspunkter, sådan at man har en helt klar decentralisering for øje.

Ordføreren for forslagsstillerne (Ritt Bjerregaard) (S):

Det er dejligt at kunne takke for positive indlæg fra alle partier, der er repræsenteret her i folketingssalen, og jeg ser på den baggrund frem til et konkret, positivt og aktivt arbejde i udvalget, og det har selvfølgelig også glædet mig, at ministeren vil medvirke positivt til, at vi får et godt resultat ud af dette forslag.

Fru Helle Degn var inde på, at det havde været en langsommelig proces, og det kan jeg give fru Helle Degn ret i. I det omfang man ønsker først at lave udkast, som skal ud til debat, og som man skal kunne modtage reaktioner på, bliver det en lang proces, før der ligger et forslag på folketingets bord, og det er selvfølgelig en del af prisen for, at vi ønskede at inddrage dem, der skulle bruge loven aktivt, på et tidligt tidspunkt.

Undervisningsministeren var også inde på spørgsmålet om selve udformningen af lovforslaget. Det er jo sådan, som ministeren vil huske fra den tid, hun selv sad i folketinget, at man som folketingsmedlem har en begrænset embedsmandsmæssig bistand, og

[Ritt Bjerregaard.]

derfor har jeg selvfølgelig, da dette forslag skulle fremsættes, undersøgt, om det var en korrekt måde at gøre det på, og jeg fik det svar, at man kunne bibeholde bemærkningerne således, som de var, når man i fremsættelsen understregede — og jeg citerer herfra:

„Forslaget er altså identisk med det forslag, der ville være blevet fremsat i november måned af den daværende socialdemokratiske regering.“

Så jeg tror ikke, der er sket noget ukorrekt i denne sag.

Så var også hr. Brøndsted lidt inde på, at der egentlig allerede kunne have været en lovgivning på dette område, for man havde talt meget om det her i folketinget. Det er også korrekt, og vi var vel alle sammen meget optimistiske på et tidspunkt og regnede med, at dette lovforslag kunne have været vedtaget og færdigbehandlet nu ved de nye valg. Det viste sig imidlertid meget hurtigt, at der var en langt større uenighed om enkelte punkter, end vi havde ventet, og derfor trak det ud med at få udarbejdet et egentligt lovforslag. Dette lovforslag kunne, hvis der ikke var blevet udskrevet valg, være blevet fremsat i november måned. Da var det klart, men det kunne det så altså ikke på grund af valget. Det er den nærmere forklaring på, hvorfor det trak lidt mere ud, end vi havde regnet med.

Jeg skal så prøve at komme med lidt bemærkninger til nogle af de enkelte ting, der har været taget op af de enkelte partiers ordførere.

Først og fremmest er der det meget væsentlige spørgsmål om skolenævnene og styrkelsen af skolenævnene. Jeg er glad for, at alle har været opmærksom på, at der med dette forslag er sket en styrkelse. Vedrørende skolens bevillinger var undervisningsministeren inde på, at hun gerne så, at man skulle have et beløb, at man altså ikke behøvede at bede kommunen om at få stillet en del af budgettet til rådighed.

Fra de mange møder, jeg har deltaget i ud over landet, har det været mit indtryk, at skolenævnenes indstilling til dette spørgsmål har været meget forskellig. Nogle skolenævn har allerede haft den ordning og synes, det har været en god ordning; andre skolenævn har absolut frabedt sig, at de nu

også skulle sidde og have med økonomi at gøre. Jeg tror, det er vigtigt, at vi på disse områder fastholder et „kan“ og ikke et „skal“, for det betyder, at de skolenævn, der er interesserede, kan få denne mulighed, men at vi på den anden side ikke presser det ned over hovedet på skolenævn, der ikke er interesseret i også at påtage sig dette arbejde.

Fra flere sider er der også blevet rejst spørgsmål om undervisningsplanerne, og det er blevet nævnt, at der har været forskel i formuleringen i fremsættelsen og i forslaget, og det førte hr. Bilgrav-Nielsen ind i nogle interessante bemærkninger om det at være forhenværende minister. Det, der er sket på dette punkt, er, at jeg og andre, også ved de møder, der er foregået ude omkring i landet, er blevet overbevist om, at det at udarbejde undervisningsplaner er en uhyre kompliceret proces og meget stærkt arbejdskrævende, og at det derfor er ønskeligt, at skolenævnene har et konkret forslag fra skolekommissionen, de kan udtale sig på baggrund af. Og det er det, der står i § 27, stk. 14, i lovforslagets § 1, nr. 14. Det er altså ikke udtryk for, at socialdemokratiet ikke mener, at skolenævnene skal have tillagt disse udvidede beføjelser, men i erkendelse af det enorme praktiske arbejde, der er forbundet med en sådan udarbejdelse. Det håber jeg vi kan komme nærmere ind på i udvalget, således at vi kan overveje disse ting meget grundigt.

Jeg tror, det var det væsentlige om skolenævnene, og så skal jeg lige sige vedrørende fælleslærerrådet, hvor ordføreren fra retsforbundet spurgte, om det var en skole- eller lærerrepræsentation, der var tale om, at det selvfølgelig er en skolerepræsentation; for det, der er væsentligt, er ikke, om man repræsenterer så eller så mange, men at den enkelte skole har en repræsentation, således at den kan melde tilbage til det lokale lærerråd.

Så har man trukket § 80 a i lovforslagets § 1, nr. 53, der er en paragraf om forsøgs- mæssige ledelsesfunktioner i folkeskolen, stærkt ind i debatten, og der er flere, der har næret betænkeligheder ved det.

Jeg synes, det er vigtigt, at vi også på dette område åbner mulighed for forsøg med nye ledelsesformer. Ikke kun, som nogle kunne opfatte det, ved at man laver egent-

[Ritt Bjerregaard.]

lige kollektive ledelser, men lige så meget fordi vi ved, man på meget store skoler har eksperimenteret med en opdeling i mindre enheder. Hvis disse mindre enheder skal kunne fungere rimeligt selvstændigt, er vi nødt til at åbne for en anden ledelsesform end den, der er skitseret her i skolestyrelseslovforslaget. Jeg håber derfor, at de partier, som ved andre lejligheder taler meget om de små enheder og den nære kontakt, også vil være opmærksomme på de muligheder, der er åbnet for med denne paragraf.

Jeg finder det ikke overflødigt at nævne elevrådenes placering her i lovforslaget. Jeg mener heller ikke, man skal gå så drastisk frem her, som hr. Freddy Madsen var inde på det, nemlig ved at sige, at nu skal man have det. Jeg mener, det er væsentligt ved denne lovgivning, ligesom i øvrigt med langt den største del af anden lovgivning, vi laver, at det får lov at vokse langsomt frem.

Så skal jeg skynde mig at knytte et par bemærkninger til kapitel 2.

Formanden: Der er kun kort tid tilbage.

Ordføreren for forslagsstillerne (Ritt Bjerregaard) (S):

Jeg skal gøre det meget hurtigt, det er svært at nå på den korte taletid.

Når kapitel 2 er taget ud af dette lovforslag, og når vi har ønsket en kommissionsbehandling, så hænger det jo sammen med, at hele problemet omkring samarbejdsudvalg i folkeskolen i tilknytning til de nævn, man har i forvejen, ikke er grundigt og tilstrækkeligt belyst. Og når derfor ministeren siger, at hun gerne ser, vi tager den diskussion i udvalget, må jeg opfatte det sådan, at ministeren mener, at der nu foreligger et materiale omkring disse samarbejdsudvalg og omkring problemerne med antallet af nævn, og at det vil være muligt på baggrund af disse oplysninger at tage en diskussion i udvalget. Indtil jeg er blevet overbevist om, at dette materiale foreligger, mener jeg, at det vil være hensigtsmæssigt med en kommissionsbehandling.

Så skal jeg slutte med endnu en gang at takke for den positive behandling. Jeg glæder mig til at gå i detaljer i udvalgsarbejdet.

Hermed sluttede forhandlingene.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til undervisningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser om kommunal og amtskommunal administration m. v. (Bekæmpelse af dobbeltadministration).

(Lovforslaget (nr. 105) findes i tillæg A. sp. 1877, fremsættelsen i tidenden sp. 2871).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Egon Jensen (S):

Jeg er helt klar over, at når der kun er 5 minutter, er det begrænset, hvad man kan sige om disse problemer, men jeg vil selvfølgelig respektere, at der er den korte tid.

Jeg vil gerne sige, at dette i og for sig ligger i forlængelse af det, som vi tidligere har behandlet. Men vi skal bare erkende, at hver gang vi løfter en sag ud til bedømmelse hos andre og med medindflydelse for andre, så laver vi altså en form for dobbeltadministration, som vi i høj grad må være opmærksom på. Det gælder ikke bare her, men det gælder også på andre områder.

Vi hilser med tilfredshed det lovforslag, som indenrigsministeren har fremsat til bekæmpelse af dobbeltadministrationen. Det er en direkte fortsættelse af det arbejde, som den tidligere regering satte i gang, og baggrunden er jo, at jeg som indenrigsminister i februar 1973 efter samråd med de kommunale organisationer nedsatte 5 arbejdsgrupper, som skulle gennemgå lovgivningen på de forskellige områder og komme med forslag til afskaffelse af dobbeltadministration, når den var overflødig. Arbejdsgrupperne skulle afgive betænkning 1. oktober 1973, og det skete også, selv om der senere kom delbetænkninger.

Ideen med at fremsætte et lovforslag, omfattende flere ministeriers arbejdsområde, er også helt identisk med den tanke, som den tidligere regering havde, så alt i alt kan